

Riigikogu keskkonnakomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Meie 13.09.2018 nr 4/271

Pöördumine seoses jäätmeseaduse eelnõuga 495 SE

Lugupeetud Rainer Vakra!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Toiduainetööstuse Liit, ja Eesti Kaupmeeste Liit (edaspidi: ettevõtjate esindusorganisatsioonid) pöörduvad Riigikogu keskkonnakomisjoni poole seoses jäätmeseaduse (495 SE) eelnõuga.

Keskkonnaministeerium saatis 25.05.2018 Riigikogu keskkonnakomisjonile kirja nr 1-4/18/3563, milles esitas 107 muudatusettepanekut eelnõu 495 SE kohta. Ettevõtjate esindusorganisatsioonid saatsid 12.06.2018 kirjaga nr 4/182 oma esialgsed seisukohad osade muudatusettepanekute kohta. Käesoleva kirjaga esitame täiendavad seisukohad muudatusettepanekute nr 61 (pakendijäätmete tasuta äravedu), nr 62 (pakendiorganisatsioonide kulude jagamine), nr 65 (pakendijäätmete tagasivõtu kohustus müügikohas) ja nr 68 (pakendiaruannete audiitorikontroll) kohta.

Ettevõtjate esindusorganisatsioonidele valmistab muret Keskkonnaministeeriumi käitumine, kus ilma probleemi välja toomata, mõjusid analüüsimata, alternatiivlahendusi kaardistamata ning huvigruppe kaasamata, esitatakse keskkonnakomisjonile väga olulisi ja põhimõttelisi muudatusettepanekuid. Kuna muudatusettepanekud nr 61 (pakendijäätmete tasuta äravedu), nr 62 (pakendiorganisatsioonide kulude jaotamist puudutav muudatusettepanek) ja nr 65 (pakendijäätmete tagasivõtu kohustus müügikohas) on koostatud läbipaistmatult ja ilma analüüsida, vastuolus hea õigusloome põhimõtetega ning muudatustega kaasnevad miljonitesse eurodesse ulatuvad kulud, siis teeme Riigikogu keskkonnakomisjonile ettepaneku jätta need muudatusettepanekud jäätmeseaduse eelnõusse lisamata.

Järgnevalt selgitame lähemalt oma seisukohti.

I Pakendijäätmete tasuta äravedu ja käitlemine

1. Ettevõtjate esindusorganisatsioonidele valmistab muret Keskkonnaministeeriumi muudatusettepanek nr 61 (sõnastatakse jäätmeseaduse eelnõu § 167), mille kohaselt peavad pakendiorganisatsioonid tagama kõigi tagatisrahata pakendijäätmete tasuta äraveo ja käitlemise nende jäätmevaldajate (eramajad, korteriühistud, juriidilised isikud, kes ei ole pakendiettevõtjad) juurest, kus on korraldatud jäätmevedu, kusjuures pakendijäätmete äravedu peab toimuma vähemalt sama sagedusega kui segaolmejäätmete äravedu.

Mõjude analüüs

2. Meie hinnangul on tegemist väga olulise ja põhimõttelise muudatusega pakendijäätmete käitlemise süsteemis. Seetõttu peame ülioluliseks, et

muudatusettepanekuga kaasneb põhjalik mõjude analüüs, kus on hinnatud muudatuse mõju jäätmevaldajatele, pakendiorganisatsioonidele, pakendiettevõtjatele, kohalikele omavalitsustele, riigile ja keskkonnale.

3. Ettevõtjate esindusorganisatsioonidele teadaolevalt ei ole Keskkonnaministeerium analüüsinud muudatusettepanekuga kaasnevaid mõjusid. Taunime Keskkonnaministeeriumi käitumist, kus pärast aastatepikkust jäätmeseaduse eelnõu väljatöötamist ning kooskõlastusringi läbiviimist esitatakse Riigikogu keskkonnakomisjonile väga olulise kaaluga muudatus, mille mõjusid ei ole analüüsitud.
4. Juhime tähelepanu sellele, et ka Riigikontroll¹ on varasemalt viidanud, et üheks põhjuseks, miks Eestis on tekkinud probleeme olemjäätmete kogumise ja taaskasutamisega, on see, et riik teeb olulisi otsuseid, hindamata muudatuste mõju.
5. Pakendijäätmete tasuta äravedu ja käitlemine suurendab nii jäätmevaldajate (eramajades ja korteriühistutes elavad inimesed; juriidilised isikud, kes ei ole pakendiettevõtjad), kolme pakendiorganisatsiooni, ca 4000 pakendiettevõtja ning kohalike omavalitsuste kulusid ja toob neile kaasa täiendavaid kohustusi.
6. Ettevõtjate esindusorganisatsioonide hinnangul suurendab pakendijäätmete tasuta äravedu ja käitlemine ühiskonna kogukulud minimaalselt 10,6 mln euro ulatuses aastas. Mõjude hindamise eeldustega saab lähemalt tutvuda kirja lisas.
7. Muudatusettepaneku kohaselt on pakendijäätmete äravedu inimeste jaoks tasuta, kuid tegelikkuses kaasnevad ka inimestele otsesed kulud. Inimesed peavad ostma või rentima maja juurde pakendikonteineri. Kui iga maja juurde tuleb osta üks pakendikonteiner, siis selle ühekordne kogukulu on ca 15 mln eurot. Kui kõik majad eelistavad prügikonteineri ostmisele rentimist, siis selle kogukulu on aastas ca 5 mln eurot. Nimetatud kulud võivad olla kordades suuremad, kui inimestel ei ole lubatud pakendeid koguda ühte segapakendikonteinerisse, vaid nad peavad koguma pakendeid liigiti mitmesse erinevasse konteinerisse. Lisaks pakendikonteineri rentimise või ostmise kuludele peavad inimesed maksma pakendiorganisatsioonidele tühisõidu tasu, kui nad panevad pakendijäätmete konteinerisse muud liiki jäätmeid. Inimestele kaasnevad ühekordsed kulud ka seoses lepingu sõlmimisega pakendiorganisatsiooniga. Korteriühistutele tuleb täiendavaid kohustusi ja kulusid seoses pakendikonteinerite ümbruse koristamisega, inimeste teavitamisega ning prügimajade laiendamisega. Lisaks otsestele kuludele suurendab muudatus ka kaudselt inimeste kulusid. Pakendiorganisatsioonide ja seeläbi ka pakendiettevõtjate kulude kasv kantakse vähemalt osaliselt edasi toode või teenuste lõpphinda, mille kokkuvõttes tasub tarbija ehk jäätmevaldaja.
8. Pakendijäätmete äraveo ja käitlemisega kasvavad pakendiorganisatsioonide kulud vähemalt 10,6 mln euro võrra aastas. Kulud on kordades suuremad, kui

¹ Riigikontrolli aruanne Riigikogule „Riigi ja kohalike omavalitsuste tegevus olmejäätmete käitlemise korraldamisel“. Tallinn, 12. detsember 2016,

<https://www.riigikontroll.ee/Auditeeritavaile/Audititeplaan/L%C3%B5ppenudauditid/tabid/284/AuditId/293/language/et-EE/Default.aspx>.

ühe segapakendikonteineri asemel tuleb iga maja juures tühjendada mitut erinevat pakendikonteinerit. Kulud võivad osutuda kordades suuremaks ka juhul, kui jäätmeseadusesse viiakse Keskkonnaministeeriumi muudatusettepanek nr 62, mille kohaselt võib üks pakendiorganisatsioon nõuda teiselt pakendiorganisatsioonilt pakendijäätmete ringlussevõtu või taaskasutamise kulude hüvitamist. See muudatus võib vähendada pakendiorganisatsiooni motivatsiooni tegutseda kuluefektiivselt.

9. Muudatus suurendab pakendiettevõtjate kulusid vähemalt 10,6 mln euro ulatuses aastas, sest selle summa ulatuses suurenevad minimaalselt pakendiorganisatsioonide, kellelt pakendiettevõtjad turule lastud pakendite kokkukogumise ja taaskasutamise teenust ostavad, kulud. Hetkel on pakendiorganisatsioonide poolt küsitav teenustasu Euroopa mõistes keskmisel tasemel, kuid muudatusettepaneku jõustumisel oleks teenustasu Euroopa üks kõrgemaid.
10. Muudatus toob kaasa täiendavaid kohustusi ka kohalikele omavalitsustele, kes peavad hakkama teostama järelevalvet selle üle, kas kõik jäätmevaldajad on sõlminud pakendiorganisatsioonidega lepingud pakendijäätmete äraveoks.
11. Lisaks on küsitav, kas muudatusega kaasneb positiivset mõju keskkonnale. Muudatuse tulemusena võib suureneda segaolmejäätmetest eraldi kogutud pakendijäätmete hulk, kuid see ei avalda iseenesest keskkonnale positiivset mõju. Muudatuse tulemusena peaks suurenema pakendijäätmete ringlussevõtu määr, kuid meie hinnangul ei taga pakendijäätmete kogumine jäätmete ringlussevõtu suurenemist. Oma hinnangut põhjendame punktides 18 ja 19. Lisaks juhime tähelepanu sellele, et erinevalt tavalisest jäätmeveost, kus piirkonnas tegutseb üks jäätmevedaja, on pakendijäätmete ära veo puhul reaalne, et ühel tänaval sõidavad kolme erineva pakendiorganisatsiooni autod. Seoses prügiautode kilometraaži märgatava suurenemisega kaasneb muudatusega täiendav koormus teedele ja keskkonnale.
12. Juhime tähelepanu asjaolule, et muudatusettepanek puudutab üksnes seda osa pakendijäätmetest, mida hetkel pannakse segaolmejäätmete hulka. Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed moodustavad aga alla 0,5 protsendi Eestis tekkivatest jäätmetest, kuid muudatuse rahaline kulu ühiskonna jaoks on üle 10 mln euro aastas. Kui selline summa ei taga ka keskkonnale positiivset mõju, siis ei ole meie hinnangul mõistlik muudatusettepanekut ellu viia.

Probleem, mida soovitakse lahendada

13. Meile jääb ebaselgeks, mis on see probleem, mida Keskkonnaministeerium soovib muudatuse abil lahendada. Muudatusettepaneku selgituste juures on üksnes pealiskaudselt nenditud, et muudatus on oluline, et tagada tagatisrahata pakendijäätmete liigiti kogumine ja pakendijäätmete taaskasutamine.
14. Nõustume, et muudatus aitab mõnevõrra vähendada pakendijäätmete osakaalu segaolmejäätmetes. Samas ei ole mõistlik eeldada, et muudatuse jõustumisel pannakse kõik pakendijäätmed pakendikonteinerisse. Esiteks ei ole väga suur osa elanikkonnast harjunud prügi oma kodus sorteerima ning pakendikonteineri

asukoha lähedus ei pane inimesi automaatselt prügi sorteerima. Inimestel on mugavam pakendijäätmed panna endiselt segaolmejäätmete konteinerisse kui neid kodus liigiti kokku koguda. Teiseks ei kaasne muudatusega piisavat rahalist motivatsiooni pakendijäätmete eraldamiseks segaolmejäätmetest. Riigikontrolli hinnangul ei motiveeri jäätmeveoteenuse madal hind inimesi jäätmeid sortima ning seetõttu ei jõua jäätmed uuesti ringlusse.² Täna on leibkonna keskmine prügiveo arve ca neli eurot ning kui see väheneb muudatuse tulemusena isegi kolmandiku võrra, siis selle mõju leibkonnale on liiga väike inimeste käitumisharjumuse muutmiseks. Kolmandaks, inimestel ei pruugi olla teadmisi prügi sorteerimise kohta. Neljandaks, kui inimestele esitatakse arve, kui pakendikonteinerisse on sattunud ka muud liiki prügi, siis sellise arve ja eksimuse vältimiseks on inimesel suurem motivatsioon panna pakendijäätmed endiselt segaolmejäätmete hulka. Seega on ka pärast muudatuse jõustumist mugavam ja lihtsam panna pakendijäätmeid endiselt segaolmejäätmete hulka.

15. Pakendijäätmete eraldamisel segaolmejäätmetest ei ole keskkonnale positiivset kasu, kui pakendijäätmete kokkukogumisele järgnevatel etappidel ei toimu muudatusi. Kokkukogutud pakendijäätmete taaskasutamiseks hakatakse ilmselt kasutama jäätmete põletamist ja jäätmekütuse tootmist, mis on odavam kui pakendijäätmete ringlusse võtmine. Seetõttu ei kaasne muudatusega suure tõenäosusega positiivset mõju keskkonnale. Ühiskonnale on odavam mitte kulutada rohkem kui 10 mln eurot pakendite kokkukogumisele, vaid selle asemel kasutada segaolmejäätmel energiat tootmiseks. Seega ei ole muudatusettepanek kuluefektiivne ega keskkonnahoiule suunatud lahendus.
16. Lisaks juhime tähelepanu sellele, et Eestil ei ole suuri probleeme pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamisega ning seda kinnitavad ka Keskkonnaagentuuri andmed. 2014. aastal oli pakendijäätmete taaskasutuse määrad Eestis oluliselt kõrgemad kui EL-i poolt kehtestatud sihtarvud (vt Tabel 1). Seega ei ole Eestil vaja kasutusele võtta täiendavaid meetmeid pakendijäätmete taaskasutuse suurendamiseks.

Tabel 1. Pakendijäätmel taaskasutamine 2014. aastal

Materjal	Taaskasutuse määr (%)	Taaskasutamise sihtarv	Ringlussevõtu määr (%)	Ringlussevõtu sihtarv	Ringlussevõtu sihtarv 2025	Ringlussevõtu sihtarv 2030
Klaas	73	70	73	70	70	75
Plast	76	55	29	45	50	55
Paber ja kartong	90	70	74	60	75	85
Metall	78	60	78	60	70	80
Puit	94	45	62	20	25	30
KOKKU	82	60	60	55		

Allikas: Kaukver (2015)³; Keskkonnaagentuur

² Riigikontrolli aruanne Riigikogule „Riigi ja kohalike omavalitsuste tegevus olmejäätmel käitlemise korraldamisel“.

³ Kaukver, K. (Toim.) (2015). Eesti jäätmekäitluse ülevaade 2011-2013. Tallinn: Keskkonnaagentuur, http://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/jaatmearuandlus_18112015_3.pdf

17. Arvestades EL-i jäätmehierarhiat peaks eesmärk olema jäätmete ringlussevõtu määra suurendamine, mitte taaskasutuse määra suurendamine, mille alla kuulub ka jäätmetest energia saamine. Kui vaadata pakendijäätmete ringlussevõtu määrasid, siis on näha, et Eesti täidab täna EL-i nõudeid (vt Tabel 1), erandiks plast. Eesti täidab täna teatud materjalide (puit, metall, klaas) osas ka 2025. aastal kehtima hakkavaid ringlussevõtu sihtarve. Seega puudub hetkel vajadus uute täiendavate meetmete järgi, et suurendada pakendijäätmete ringlussevõtu sihtarve.
18. Riigikontrolli hinnangul⁴ on juba täna erinevate materjalide ringlussevõtu võimalused Eestis piiratud ning pooled jäätmetest eksporditakse. Sellises olukorras ei ole mõistlik eeldada, et muudatusettepanek suurendaks pakendijäätmete ringlussevõttu. Riigikontrolli aruandes⁵ on ka välja toodud, et Keskkonnaministeeriumi ja Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse (SEI Tallinn) ekspertide hinnangul on olmejäätmetest praegu edukamalt välja sorditud majanduslikult tasuvamad jäätmeliigid (eelkõige paberi- ja kartongi-, klaasi- ning metallijäätmed). Need pakendijäätmed moodustavad ca 70 protsenti kõikidest pakendijäätmetest⁶ ja nende ringlussevõtu määr on ka oluliselt kõrgem kui teistel jäätmeliikidel. Seega muudatusettepanek ilmselt ei mõjuta olulisel määral nende pakendijäätmete ringlussevõttu. Ligi 30 protsenti pakendijäätmetest moodustavad plastijäätmed⁷, mille ringlussevõtt ei ole majanduslikult veel nii tasuv ning seetõttu on selle jäätmeliigi ringlussevõtu määr vaid 29 protsenti (vt Tabel 1). Seda asjaolu ei muuda ilmselt ka plasti eraldi kokkukogumine olmejäätmetest. Eelnevast tulenevalt on ettevõtjate esindusorganisatsioonid seisukohal, et pakendijäätmete eraldi kogumine segaolmejäätmetest ei suurenda automaatselt pakendijäätmete, sh plastijäätmete ringlussevõtu määra.
19. Lisaks juhime tähelepanu asjaolule, et pakendijäätmete ringlussevõtuks tuleb pakendijäätmed sorteerida. Kui inimesed koguvad pakendijäätmed ühte segapakendi konteinerisse, siis see suurendab prügi sorteerimisvajadust. Kui kõik inimesed hakkaksid pakendijäätmeid panema segaolmejäätmete konteineri asemel segapakendi konteinerisse, siis selle tulemusena tuleb aastas sorteerida ca 100 000 tonni pakendijäätmeid. Eestis ei pruugi aga hetkel olla nii suurt sorteerimisvõimekust.
20. Eestile ei valmista probleeme pakendijäätmed, vaid olmejäätmed ja nende ringlussevõtt. Kui pakendijäätmete ringlussevõtu määr oli 2014. aastal 60 protsenti, siis olmejäätmete puhul oli see protsent vaid 29.⁸ EL-i nõuetest tulenevalt peab olmejäätmete ringlussevõtu määr olema aastaks 2020 vähemalt 50.

⁴ Riigikontrolli aruanne Riigikogule „Riigi ja kohalike omavalitsuste tegevus olmejäätmete käitlemise korraldamisel“.

⁵ Riigikontrolli aruanne Riigikogule „Riigi ja kohalike omavalitsuste tegevus olmejäätmete käitlemise korraldamisel“.

⁶ Allikas: Riigikontroll Keskkonnaagentuuri (KAUR) andmetel

⁷ Allikas: Riigikontroll KAURi andmetel

⁸ Allikas: Riigikontroll KAURi andmetel.

21. Ettevõtjate esindusorganisatsioonidele jääb arusaamatuks, miks soovib Keskkonnaministeerium suurendada pakendijäätmete ringlussevõtu määra, mis on oluliselt suurem kui muudel olmejäätmete liikidel. Kõige suurema osa olmejäätmetest moodustavad biojäätmed (26 protsenti), mille ringlussevõtu määr on vaid 14 protsenti⁹. Biojäätmed moodustavad ka kõige suurema osa segaolmejäätmetest (32 protsenti)¹⁰. Seega peab Eesti meie hinnangul panustama sellesse, et suureneks olmejäätmete ringlussevõtt ning erilist tähelepanu tuleks pöörata biojäätmete olmejäätmetest eraldi kokkukogumisele ja ringlusse võtmisele.

Küsimused

22. Ettevõtjate esindusorganisatsioonide hinnangul on väga oluline saada enne muudatusettepaneku menetlemise jätkamist vastused järgmistele küsimustele:

- Milline on Keskkonnaministeeriumi hinnangul muudatusettepaneku mõju jäätmevaldajatele, pakendiorganisatsioonidele, kohalikele omavalitsustele, riigile ja keskkonnale, sh pakendijäätmete kokkukogumisele, taaskasutamisele ja ringlussevõtule?
- Kui suur on praegu Eestis jäätmete sorteerimise maksimumvõimsus ja kas sellest piisab kõikide pakendijäätmete sorteerimiseks?
- Millised on hetkel pakendijäätmete ja laiemalt olmejäätmete ringlussevõtu võimalused Eestis ja meie lähiregionis ning milline on ringlussevõtu tööstuse arengu lähiperspektiiv?
- Milline on muudatuse jõustumisel kohalike omavalitsuste roll jäätmete käitlemisel?
- Kes ja kuidas hakkab teostama järelevalvet pakendijäätmete tasuta äraveo üle? Kuidas takistatakse majapidamisi segaolmejäätmete hulka pakendijäätmeid panemast?
- Kas iga maja juurde võib panna ühe segapakendikonteineri või peab iga maja juures pakendeid koguma liigiti mitmesse erinevasse konteinerisse? Leiame, et mõistlik on kasutusele võtta üks segapakendikonteiner.
- Mis saab pakendiorganisatsioonide poolt rajatud avalikust pakendikonteinerite võrgustikust?
- Mis probleemi soovib Keskkonnaministeerium muudatusettepaneku abil lahendada ning mis on muudatusettepaneku eesmärk?

Ettepanekud

23. Kuna pakendijäätmete tasuta äraveo ja käitlemisega kaasnevad ühiskonna jaoks minimaalselt 10 mln euro ulatuses kulusid ning pakendijäätmete eraldi kokkukogumine ei suurenda suure tõenäosusega pakendijäätmete ringlussevõtu määra ehk muudatusega ei kaasne positiivset mõju keskkonnale, siis sellest

⁹ Allikas: Riigikontroll KAURi andmetel.

¹⁰ Allikas: Riigikontroll SEI Tallinna andmetel. SEI-Tallinna uuringu aruanne (2014). Toidujäätmete ja toidukao teke Eesti kodumajapidamistes ja toidlustusasutustes. Uuringu teostaja: Stockholm Keskonnainstituudi Tallinna Keskus.

lähtuvalt teeme keskkonnakomisjonile ettepaneku jätta muudatusettepanek nr 61 jäätmeseaduse eelnõusse lisamata.

24. Meie hinnangul on tänase jäätmekäitluse üheks olulisemaks probleemiks olmejäätmete ringlussevõtu madal määr. Sellest tulenevalt soovime Keskkonnaministeeriumil otsida sellele probleemile võimalikke lahendusi nii regulatiivsete kui mitteregulatiivsete meetmete seast.
25. Peame igati vajalikuks ja mõistlikuks, et nii olulise probleemi lahendamine toimuks vastavalt Hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale, mille kohaselt tuleb esimese sammuna koostada väljatöötamiskavatsus, kus kirjeldatakse probleemi olemust, pakutakse välja erinevaid lahendusi ning analüüsitakse nende mõjusid. Lisaks tuleb probleemi lahendamisse kaasata huvigruppe.
26. Ettevõtjate esindusorganisatsioonid pakuvad probleemi lahendamiseks välja mitmeid ettepanekuid, mida tuleks täiendavalt analüüsida:
- Riik võiks koostöös kohalike omavalitsuste ja pakendiorganisatsioonidega tegeleda senisest rohkem ning järjepidevamalt inimeste teavitamisega ja info vahendamisega, et suurendada teadlikkust ning parandada inimeste käitumisharjumust seoses olmejäätmete liigiti kogumisega.
  - Kuna olmejäätmetest ja segaolmejäätmetest moodustavad kõige suurema osa biojäätmed, mille ringlussevõtu määr on kordades madalam kui pakendijäätmetel, siis peaks riik võtma kasutusele meetmeid, mis motiveerivad inimesi biojäätmeid segaolmejäätmetest eraldi koguma.
  - Riik võiks soodustada olmejäätmete ringlussevõtu võimalusi. Riigikontroll on oma aruandes¹¹ leidnud, et kuna osa jäätmeliikide (nt biojäätmete) ringlussevõtt on majanduslikult vähetasuv, peaks riik lõppkäitlusvõimaluste rajamist enam soosima. Seeläbi soodustatakse ka nende jäätmete liigiti kogumist. Riigikontrolli hinnangul tuleb tõsisemalt kaaluda biojäätmete kogumise, käitlemise ja käitlussaaduste (sh komposti, biogaasi) kasutamise edendamist (nt haljastuses) ja toetamist, mis looks Eestis tegutsevatele ettevõtetele majandustegevuse võimalusi. Lisaks tuleks soodustada plasti ringlussevõtu võimalusi.
  - Riik ei peaks kohustuslikus korras sundima pakendiorganisatsioone ja majapidamisi sõlmima pakendijäätmete tasuta äraveo ja käitlemise lepinguid. Selle asemel võiks riik soodustada vabatahtlikke algatusi. Täna pakuvad kaks pakendiorganisatsiooni majapidamistele võimalust tellida maja juurde tasuta pakendikonteiner koos selle tühjendamisega. Sellist lahendust kasutab meile teadaolevalt mitu tuhat majapidamist üle Eesti. Näiteks Saaremaal soovib sellise algatusega liituda ka Saaremaa vald.

¹¹ Riigikontrolli aruanne Riigikogule „Riigi ja kohalike omavalitsuste tegevus olmejäätmete käitlemise korraldamisel“.

- e. Riik võiks kaaluda KOV-de rolli suurendamist, mitte vähendamist jäätmemajanduses. Näiteks Riigikontrolli¹² arvates peab olmejäätmete ringlussevõtu eesmärkide täitmiseks paranema omavalitsuste ja riigi koostöö. Kui omavalitsusel on võimalik otsustada korraldatud jäätmeveo hanke kaudu, milliseid jäätmeid liigiti kogutakse, kes hakkab jäätmeid vedama ning kuidas jäätmeid käidelda, on põhimõtteliselt võimalik omavalitsustel jälgida, et korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmed jõuaksid ringlusse.

II Pakendijäätmete kogumisel ja taaskasutamisel tekkinud kulude jagamine pakendiettevõtja ja pakendiorganisatsioonide vahel

1. Keskkonnaministeeriumi muudatusettepanekuga nr 62 (täiendatakse jäätmeseaduse eelnõud §-ga 170) lisatakse seadusesse põhimõte, et igal pakendiorganisatsioonil, kes on kogunud ja nõuetekohaselt ringlusse võtnud või taaskasutanud pakendijäätmeid rohkem kogusest, mis on võrdeline tema turuosaga seda liiki pakendite turul, on õigus nõuda teiselt pakendiorganisatsioonilt, kes on pakendijäätmeid kogunud ja nõuetekohaselt ringlusse võtnud või taaskasutanud vähem kogusest, mis on võrdeline tema turuosaga seda liiki pakendite turul, ringlussevõtu või taaskasutamise kulude hüvitamist ulatuses, mis tagab vastutuse proportsionaalsuse turuosadega.
2. Selle sätte osas jääb esiteks ebaselgeks, kuidas tehakse kindlaks kolme pakendiorganisatsiooni turuosa ja veel erinevat liiki pakendite osas.
3. Teise murekohana näeme seda, et praktikas on väga keeruline kindlaks teha, milline on põhjendatud kulu, mida üks pakendiorganisatsioon saab teiselt selle sätte alusel sisse nõuda. Kui näiteks üks pakendiorganisatsioon kogub väga suurte kuludega kokku palju pakendijäätmeid, siis võib tekkida olukord, kus kaks teist pakendiorganisatsiooni peavad esimesele pakendiorganisatsioonile hüvitama ebamõistlikult suured kulutused.
4. See säte tekitab ebakindlust ka pakendiettevõtjates, kellelt võidakse nõuda ootamatult suurt ja ebamõistlikku teenustasu, sest teine pakendiorganisatsioon on väga kõrgete kuludega pakendijäätmed kokku kogunud.
5. Kuna see muudatusettepanek ei võimalda pakendiettevõtjal ette näha pakendijäätmete kokkukogumise ja taaskasutamisega seotud kulutusi, siis teeme ettepaneku jätta ettepanek nr 62 jäätmeseadusesse lisamata.

III Pakendijäätmete tagasivõtu kohustus müügikohas

1. Keskkonnaministeeriumi muudatusettepanekuga nr 65 (muudetakse jäätmeseaduse eelnõu § 172 lg 2 sõnastust) soovitakse pakendiettevõtjale panna kohustus pakendijäätmete tagasivõtuks müügikohas või müügikoha vahetus läheduses sõltumata sellest, kas pakendiettevõtja ostab

¹² Riigikontrolli aruanne Riigikogule „Riigi ja kohalike omavalitsuste tegevus olmejäätmete käitlemise korraldamisel“.

- pakendijäätmete kokkukogumise teenust pakendiorganisatsioonilt või täidab seda kohustust ise.
2. Pakendiseaduse (§ 16 lg 2) ja jäätmeseaduse eelnõu (§ 172 lg 3) kohaselt on selline kohustus pakendiettevõtjal ainult juhul, kui pakendiettevõtja ei ole müügipakendi ja pakendijäätmete tagasivõtmist korraldanud lepingu alusel pakendiorganisatsiooni kaudu. Ettevõtjate esindusorganisatsioonide hinnangul on mõistlik jätta sama põhimõtte kehtima ka edaspidi.
  3. Muudatusettepaneku jõustumisel peab iga kodumajapidamise ja iga pakendiettevõtja müügikoha juures olema pakendikonteiner ning lisaks jääb alles tänane pakendiorganisatsioonide poolt rajatud avalike pakendikonteinerite võrgustik. Nii mahukas pakendikonteinerite võrgustiku ülalpidamine suurendab märgatavalt pakendiorganisatsioonide ja pakendiettevõtjate kulusid ja lõppkokkuvõttes ka tarbija kulusid. Ettevõtjate esindusorganisatsioonide hinnangul ei ole mõistlik pakendijäätmete kokkukogumist dubleerida kolmes erinevas kohas. Pigem tuleks koostöös kohalike omavalitsustega laiendada tänast avalikku konteinerparki, et inimestel oleks kodu lähedal ja mõistlikes sõlmpunktides võimalik sorteeritud jäätmetest vabaneda.
  4. Meile teadaolevalt ei ole Euroopa lähiriikides nõuet, et pakendiettevõtja peab kohustuslikus korras müügikohas või selle vahetus läheduses kokku koguma pakendijäätmeid. Eeskjuju puudumisel tuleks sellise nõude tulemuslikkust ja kulukust põhjalikumalt analüüsida, mida Keskkonnaministeerium muudatusettepaneku esitamisel ei ole kahjuks teinud.
  5. Juhime tähelepanu sellele, et kui iga pakendiettevõtja müügikoha juurde tuleb panna pakendikonteiner, siis võivad sellega kaasneda tõsised hügieeniprobleemid. Jäätmed tõmbavad ligi erinevaid baktereid ja kahjureid, närilisi, linde ja putukaid, kes võivad edasi edasi liikuda toidukaupade lattu ja müügikohta, mis asub konteineri vahetus läheduses. Lisaks võib pakendikonteineriga kaasneda hais, jäätmekonteineri ümber saada visatud jäätmed ning kaasneda muud probleemid, mis ei kuulu normaalsetes riikides ostukogemuse juurde.
  6. Ettevõtete ja kaubanduskeskustega tekivad jäätmevedajatel tõenäoliselt vaidlused, kes pakendikonteinerite kõrvale poetatava või neisse mitte mahtuvad jäätmed ära koristab ning kui kiiresti. Kaubandusettevõtete äritegevusele on selge negatiivne mõjur see, kui nende parklas või sissekäigu kõrval vedelevad eraisikute olmejäätmed.
  7. Pakendiettevõtjate jaoks on üheks kitsaskohaks ka see, et müügikohta või vahetult selle juurde ei ole võimalik pakendikonteinerit paigaldada ruumipuuduse tõttu. Probleemi võib süvendada see, kui iga müügikoha juures tuleb pakendijäätmeid liigiti koguda, mis tähendab, et ühest pakendikonteinerist ei piisa. Ruumipuuduse risk esineb erinevates kauplustes. Mõnes kaubanduskeskuses napib tõsiselt parkimiskohti juba täna ning prügikonteinerid ja prügiauto manööverdamisruumi loomine parklasse vähendaks neid allapoole kriitilist piiri ja KOV-i seatud nõudeid. Teistes kohtades on müügikoht väike või otse tänava ääres ning puudub ruum pakendikonteineriks. Samas pisikesel

pakendiprügikastil ei pruugi olla mõtet, sest eraldi äravedu oleks ebamõistlikult kulukas nii väikesele kogusele. Kus võimalik ja otstarbekas, on liigiti kogumise konteinereid ka tänasel päeval kokkuleppel kauplusega pandud viimase lähedusse, kuid seda ei saa teha kohustuslikuks kõikjal, arvestamata ümbritsevat keskkonda, logistikat, ruumilisi võimalusi, hügieenikaalutlusi jms.

8. Kuna täna ei ole Eestil suuri probleeme pakendijäätmete kokkukogumise, taaskasutamise ja ringlussevõtuga, siis jääb meile sarnaselt muudatusettepanekuga nr 61 ebaselgeks, mis probleemi soovitakse muudatuse abil lahendada ning mis on muudatuse eesmärk. Lisaks on teadmata, milline on muudatuse majanduslik mõju ning kasu keskkonnale. Kuna ministeerium ei ole muudatusettepanekut põhjendanud ning mõjusid analüüsinud, siis tuleb see muudatusettepanek jätta jäätmeseaduse eelnõusse lisamata.

IV Pakendiregistrisse esitatavate andmete audiitorkontroll

1. Avaldame toetust Keskkonnaministeeriumi muudatusettepanekule nr 68, millega leevendatakse pakendiettevõtja kohustust korraldata audiitorkontroll turule lastud pakendite kohta. Kui täna on pakendiaruande auditeerimise kohustus pakendiettevõtjal, kes laseb turule pakendeid massiga üle viie tonni aastas, siis ettepaneku kohaselt valivad pakendiorganisatsioonid, millised temaga liitunud pakendiettevõtjad audiitorkontrolli tegema peavad. Endiselt on pakendiaruande auditeerimisest vabastatud pakendiettevõtjad, kes lasevad turule alla viie tonni pakendeid.

Ettevõtjate esindusorganisatsioonid kinnitavad, et on jätkuvalt valmis kaasa aitama olmejäätmetega seonduvate kitsaskohtade lahendamisele. See protsess peab toimuma aga läbipaistvalt ja kooskõlas hea õigusloome põhimõtetega ning selle läbiviimine mõne kuu jooksul ei taga kvaliteetset tulemust. Seetõttu ei ole võimalik jäätmeseaduse eelnõusse lisada pakendijäätmete tasuta äravedu (ettepanek nr 61), pakendiorganisatsioonide kulude jagamist puudutavad muudatusettepanekut (nr 62) ning pakendijäätmete tagasivõtu kohustust müügikohas (nr 65). Ettevõtjate esindusorganisatsioonid avaldavad soovi nimetatud muudatusettepanekute teemal kohtuda Riigikogu keskkonnakomisjoniga. Lisaks soovime teada, kas ja millisel kujul on keskkonnakomisjon võtnud arvesse varasemaid ettepanekuid, mida Kaubandus- ja Tööstuskoda on esitanud koos erialaliitudega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Lisa: Pakendijäätmete tasuta äraveo mõjude analüüs

Pöördumisega on liitunud:

Eesti Keemiatööstuse Liit
Eesti Toiduainetööstuse Liit
Eesti Kaupmeeste Liit